

neven korda

neznana dežela

prikaz filmskega/video opusa '80-'10

januar–april 2024

slovenska kinoteka
filmski muzej
SCCA-ljubljana
postaja DIVA

neven
korda

Neven Korda

Neznana dežela: Prikaz filmskega/video opusa '80–'10

izdajatelj Slovenska kinoteka – filmski muzej,

Miklošičeva 28, 1000 Ljubljana

za izdajatelja Ženja Leiler Kos

kurator Robert Kuret

besedila Robert Kuret

jezikovni pregled Mojca Hudolin

uredila Anja Banko, Robert Kuret

priprava programa SCCA-Ljubljana (Vesna Bukovec, Peter Cerovšek, Robert Kuret) in Slovenska kinoteka (Igor Prassel)

produkcija SCCA-Ljubljana, Slovenska kinoteka

Program SCCA-Ljubljana podpirata Ministrstvo za kulturo RS (Odprta videosfera) in Mestna občina Ljubljana – Oddelek za kulturo

fotografije Neven Korda

oblikovanje Maja Rebov

tisk Matformat

distribucija DPG

naklada 500

zahvale Urška Aplinc, Barbara Borčič, Lara Plavčak

www.kinoteka.si

www.scca-ljubljana.si

www.e-arhiv.org/diva

več o avtorju

Bavčar, Igor, ur. *Punk pod Slovenci*. Ljubljana: Republiška konferenca ZSMS, Univerzitetna konferenca ZSMS, 1984.

Borčič, Barbara, ur. *Videodokument. Video umetnost v slovenskem prostoru 1969–1989. Eseji*. Ljubljana: Open Society Institute, 1999.

Colner, Miha. »Neven Korda. Iskanje radikalne lepote«. *Likovne besede*, št. 96. Ljubljana: Zveza društev slovenskih likovnih kritikov, 2012, str. 4–11.

»Intermedia Grill 020W: Neven Korda«. *Radio Terminal*. Dostopno na: <https://radioterminal.live/oddaje/intermedia-grill/020-w-neven-korda/>; pridobljeno 18. 1. 2024.

Širca, Majda. »Osmi dan: Nestrpnost«. *RTV Slovenija*. Dostopno na: http://www.korda-art.si/zanka/ARHIV/kr_nestrpnost.html; pridobljeno 18. 1. 2024.

Škerjanc, Breda, ur. *FV. Alternativa osemdesetih*. Ljubljana: Mednarodni grafični likovni center, 2008.

neven korda neznana dežela

prikaz filmskega/video opusa '80-'10
program (januar–april 2024)

Neven Korda je eden tistih avtorjev, ki so pripomogli k razvoju videa kot novega medija, razširjenega v 80. letih preteklega stoletja. Korda je skozi različna ustvarjalna obdobja nenehno eksperimentiral z izraznimi možnostmi videa, kar pomeni tudi eksperimentiranje z izraznimi možnostmi hitro spreminjajočih se tehnologij za proizvodnjo tega medija.

Pregled Kordovih del bo potekal v štirih programskih sklopih, ki sledijo razvoju njegove ustvarjalnosti, vsak sklop pa je hkrati vezan na specifičen zgodovinski, produkcijski, žanrski in tudi sodelavski kontekst. Neven Korda je bil – z izjemo zadnjega obdobja filmskega ustvarjanja – stalno del raznih kolektivov, kjer je bilo avtorstvo deklarirano kot skupno.

Program *Neznana dežela I: FV* je v tem smislu še najbolj eklektičen, saj gre za gradiva iz 80. let prejšnjega stoletja, ki beležijo sceno FV konglomerata, in začetka 90. let, ki se nanašajo na konec skupne države v kontekstu nastajajoče alternativne televizije A-TV (po osamosvojitvi preoblikovane v Kanal A); oba filma, predstavljena v tem programu, pa težita k dokumentarni formi. Program *Neznana dežela II: Borghesia* zaznamujejo 80. leta, razvijanje forme videospota v okviru avtorjevega delovanja v multimedijški skupini Borghesia in na formalni ravni tranzicija od preprostih manipulacij s kamero do uporabe posebnih učinkov v videomontaži studia Brut, ki ga je vodil Marijan Osole – Max. Program *Neznana dežela III: ZANK* se osredotoča na 90. leta, v čas posttranzicije in sodelovanja z Zemiro Alajbegović. To je obdobje, v katerem Korda še naprej raziskuje potenciale tako forme videa in zvočnih krajin. Nastali filmi so nekakšne psihedelične (doku)fikcije, ki nastajajo v kontekstu visoko zmogljivih studiev pri nas.

DE ACHT

...
...
...
proveni

Program *Neznana dežela IV: Novi novi film* predstavlja dela iz obdobja po letu 2000, ko Korda izstopi tako iz študijskega sistema kot iz kolektivnega ustvarjanja ter se obrne v eksperimentalno formo videa, ki ga obdeluje na osebni računalniku.

Z različnimi konteksti in obdobji ustvarjanja so povezana tudi različna navajanja Kordove vloge pri posameznih predstavljenih delih – Korda je namreč v vlogi režiserja, avtorja ali umetniškega direktorja. Kot režiser nastopa pri dokumentarnih in igranih filmih v sklopu programov *Neznana dežela I* in *III*, ko je režija ena od funkcij v proizvodnem procesu filma in jo je mogoče jasneje ločiti od ostalih. Kjer vloge režije ne moremo jasno ločiti od ostalih vlog – oz. Korda nastopi tudi kot scenarist, montažer, producent ipd. –, je naveden kot avtor (*Neznana dežela IV*). V sklopu programa *Neznana dežela II*, ki predstavlja videokompilacijo **Tako mladi**, je pod avtorstvom podpisan ves kolektiv Borghesie, pri videokompilaciji **Triumf želje** pa je Korda podpisan kot umetniški direktor in režiser, saj je bil on tisti, ki je posamezne dele, kot so videospoti, dokumenti s turneje in performansi, režiral in sestavil v celoto.

Projekcije bodo pospremili tudi pogovori z avtorjem, skozi katere bomo podrobneje spoznavali njegovo delo. Sodelovali bodo Igor Prassel, vodja filmskega programa Slovenske kinoteke, Robert Kuret, strokovni sodelavec SCCA-Ljubljana, in drugi področni strokovnjaki. Kinotečne projekcije bo dopolnilo sodelovanje z Bazo slovenskega filma (BSF), kjer si bo mogoče ogledati preostala dela Nevena Korde, ki ne bodo prikazana v Kinoteki.

S programom želimo nadaljevati tradicijo sodelovanja med SCCA-Ljubljana in Slovensko kinoteko, v okviru katere predstavljamo ključne avtorje in avtorice na področju videa. Filmi, ki so sicer dostopni v spletnem arhivu Postaja DIVA (<http://www.e-arhiv.org/diva/>), tako dobijo novo življenje v novem kontekstu na velikem platnu. Doslej so se v pregledu avtorskega opusa zvrstili Miha Vipotnik, Ema Kugler in Marko A. Kovačič, v prihodnosti pa želimo predstaviti še druge ključne avtorje in avtorice s področja videoumetnosti pri nas.

31. januar

sreda

20.00

Opus Nevena Korde odpiramo s prikazom njegovega dela z obsežnim arhivskim gradivom, ki se je nabralo v času delovanja FV Videa. **Staro in novo** trasira razvoj in razcepe FV projektov (Gledališče FV 112/15, Disko FV, FV video, FV založba) kot *pogoja* samoniklosti ljubljanske alternativne scene 80. let, njene samorefleksije in odnosa do socializma; **Poletje 1, 2** pa na Kongresnem trgu v času protestov proti četverici JBTZ preverja slutnjo večje družbeno-politične spremembe, negotovih opredelitev in zaznavanja antagonizmov znotraj alternative.

Dokumentarca sta nastajala v radikalno različnih produkcijskih pogojih, kar je takoj opazno pri njunem videzu: pri **Starem in novem** je imel Korda na voljo visoko zmogljivo videomontažo studia VPK (Video produkcija Kregar), ki je omogočal najrazličnejše efekte in intervencije v sliko. **Poletje 1, 2** je po drugi strani njegov prvi projekt, ki je nastal na osebнем računalniku in z osnovno montažno opremo. V **Poletju 1, 2** se avtor tudi ni ukvarjal s teksturo slike kot v **Starem in novem** in v vseh svojih prejšnjih delih; slika je bila v njegovem filmu prvič takšna, kot jo je zabeležila kamera.

Če **Staro in novo** zaznamuje nasičena vizualna podoba, je treba opozoriti na prav tako kompleksno zvočno strukturo: prisotni sta dve pripovedovalki, ki iz različnih pozicij komentirata dogajanje, ob tem pa so bili znova posneti originalni napovedniki z Radia Študent ter uporabljeni zvočni posnetki z gledaliških predstav Gledališča FV 112/15. Vse to se preliva in ustvarja gosto zvočno podobo.

Prvi program nas tako vrača v tiste prelomne točke ljubljanske, slovenske in jugoslovanske zgodovine, ki jih retrospektivno (pre)interpretirajo (tranzicijski) zmagovalci ter oblikujejo mite in dominantne narative določene družbe. Korda z dokumentarnim oblikovanjem arhiva FV Videa ne prikazuje le zgodovine alternative, ampak tudi alternativno zgodovino, tako v realnem kot spekulativnem smislu.

neznana dežela I: FV

Poletje 1, 2

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2001, digitalni format (posneto
na VHS, V8, mini DV), barvni, 26'

Staro in novo

režija: **Neven Korda**, scenarij:
Zemira Alajbegović, Slovenija,
1997, digitalna Beta (posneto na
VHS, V8, mini DV, U-matic Lband,
Beta SP. Montirano na D5),
barvni, 66'

**>> Z Nevenom Kordo se bo
pogovarjal Igor Prassel.**

28. februar

sreda

20.00

Skupina Borghesia (Zemira Alajbegović, Goran Devide, Aldo Ivančić, Neven Korda, Dario Seraval), ki je zrasla iz dejavnosti in produkcije konglomerata FV, je leta 1985 izdala videokaseto **Tako mladi**, ki je bila prva VHS kompilacija videospotov v nekdanji Jugoslaviji. Cilj benda ni bil le glasbeno ustvarjanje, ampak vzpostavljanje multimedijskega izraza, kjer je ključno vlogo igrala tudi videopodoba. Ta je zaznamovala že odrske nastope Borghesie – nekakšne videoperformanse –, za katere je bila značilna uporaba monitorjev in projektorjev: s tem so že nakazovali montažne postopke in plastenje podob, kar je bilo pozneje prisotno v njihovih videospotih.

Borghesia je eden prvih jugoslovanskih bendov, ki je poudarjal videospot kot integralen del lastne prezence. Leta 1985 izide njihov prvi LP »Ljubav je hladnija od smrti«, to pa je tudi leto, ko zaprejo klub K4, kar pomeni ukinitve še zadnjega FV prostora. Klubska dejavnost se tako preusmeri v organizacijo koncertov, oblikovati pa se začne tudi založniška dejavnost (diskografije, videokasete).

Tako mladi (videospoti **Cindy**, **A.R.** in **ZMR**) so bili izdelani v videomontaži na trde reze (ang. *cut cut editing*), kjer ni bilo mogoče vplivati na teksturo in hitrost slike. Zato je Korda manipulacije hitrosti, barve in geometrije slike s posebnimi postopki opravil že pred montažo.

Ta postopek se spremeni z drugo videokaseto **Triumf želje**, ki je izšla v okviru Založbe FV leta 1990 in ki jo je Korda dokončeval v času razpada tedanje zasedbe Borghesie: tu je orodje manipulacije že sama videomontaža. **Triumf želje** je kompilacija videospotov, dokumentacije s turnej in performansa »Bodočniki«, nastalih med letoma 1987 in 1989, ki nadaljuje ikonografijo **Tako mladih**. Prav tu estetika Nevena Korda doseže vrhunec, saj izkoristi danosti medija videa: če celuloid beleži globinsko sliko, kjer je z igro svetlobe in senc mogoče ustvarjati različne plane, elektronska slika videa tega ne zmore. Bogastvo in razslojenost prostora tako ustvarja predvsem s postopki plastenja podob (ang. *multilayering*), s čimer pride do nasičenosti slike, značilne za spote Borghesie.

neznana dežela II: borghesia

Cindy

avtorji: **Borghesia, Marina Gržinić**, Slovenija (Jugoslavija), 1984, Beta SP (posneto na U-matic Lband), barvni, 4'

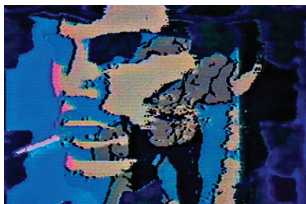
A.R.

avtor: **Borghesia**, Slovenija (Jugoslavija), 1984, Beta SP (posneto na U-matic Lband), barvni, 5'

ZMR

avtor: **Borghesia**, Slovenija (Jugoslavija), 1984, Beta SP (posneto na U-matic Lband), barvni, 4'

Triumf želje

umetniški direktor/režija:
Neven Korda, producentka/
scenarij: **Zemira Alajbegović**, Slovenija (Jugoslavija), 1990, Beta SP (posneto na U-matic Lband), barvni, 63'

>> **Z Nevenom Kordo se bo pogovarjal Robert Kuret.**

12. marec

torek

20.00

Potem ko sta Neven Korda in Zemira Alajbegović zapustila Borghesio, sta v 90. letih postala ustvarjalni tandem, ki se je leta 1998 materializiral kot Zavod ZANK. V tem obdobju je bil Korda še naprej vpet v različne studijske sisteme in televizijsko produkcijo, s čimer je imel dostop do napredne tehnologije, ki mu je omogočala tudi delo na filmih.

Vsak od treh prikazanih filmov je imel drugačno produkcijsko okolje glede montaže in manipulacije materiala: postprodukcija **Nestrpnosti** je bila opravljena v Studiu MI, **Zbiralci peska** na VPK-ju, **Avtobus** pa v okviru studia RTV. Pri **Avtobusu** in **Zbiralcih peska** je bila postprodukcija že vključena v režijsko knjigo, medtem ko je pri **Nestrpnosti** Korda oblikoval vizualno podobo filmskega prostora šele v montaži. Film je zaradi tega nastajal dobro leto.

Pri tem je Korda nadaljeval logiko ustvarjanja prostora v kontekstu videa, kar je bilo prisotno že v videospotih za Borghesio: glavna prednost videa in platenja podob je bila za Kordo ta, da kot avtor ni bil vezan na podobo, ki jo je kamera zabeležila, ampak jo je lahko v postprodukciji povsem predruščil: *mizan-scena* in njena globina, ki bi jo na filmskem traku ustvarili z lučjo in sencami, se je spremenila v »mizan-plasti« (oz. »*mizan-layerje*«).

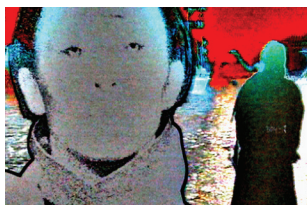
Enotnost izdelave filmov, predstavljenih v tem sklopu, je bila dosežena tako, da je bil pri vseh najprej narejen zvočni zapis: zmontirani so bili glasba, glas pripovedovalca, monologi, dialogi, šumi in drugi zvoki, na podlagi tega pa je avtor začel graditi sliko. Zvočni zapis je v **Nestrpnosti** v primerjavi z **Avtobusom** in **Zbiralci peska** veliko bolj gost: slednja sta vizualno in zvočno usmerjena k funkcionalnosti, medtem ko **Nestrpnost** kolažne tendence radikalizira tako na vizualni kot na zvočni ravni.

neznana dežela III: ZANK

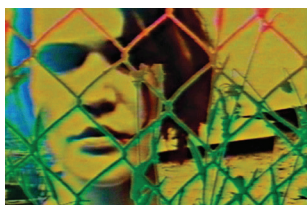
Zbiralci peska

režija: **Neven Korda**, scenarij:
Zemira Alajbegović, Slovenija,
1995, Beta SP, barvni, 12'

Avtobus

režija: **Neven Korda**, scenarij:
Zemira Alajbegović, Slovenija,
1993, Beta SP, barvni, 11'

Nestrpnost

režija: **Neven Korda**, scenarij:
Zemira Alajbegović, **Lela**
B. Njatin, Slovenija, 1991,
Beta SP, barvni, 33'

**>> Projekcijo bo uvedlo
predavanje.**

24. april

sreda

20.00

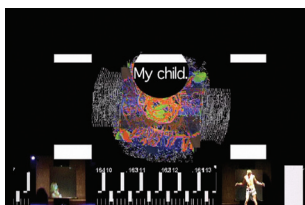
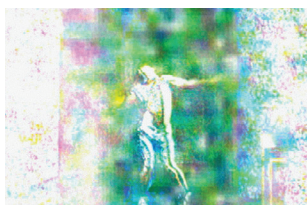
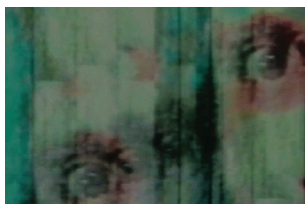
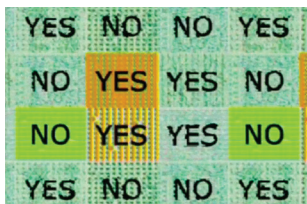
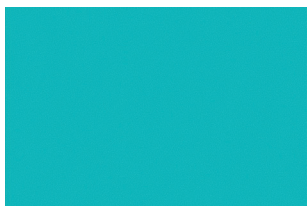
Z novim tisočletjem se zgodi prelom s profesionalno produkcijo in Neven Korda preide na neodvisno ustvarjanje v okviru osebnega računalnika. Do leta 2000 so vse videoupodobitve nastajale v okoljih TV-produkcije, medtem ko mu prehod na osebni računalnik omogoči še natančnejše opazovanje medija. S serijo **Novi novi film** (v nadaljevanju **NNF**) se Korda vrača h konceptualizmu 70. let, ko pomemben način izražanja predstavljajo ponavljajoče se manifestativne izjave, in k strukturalističnemu filmu 60. let, ko celuloidni trak sam zase postane sporočilo.

Filmi so poudarjeno eksperimentalni, osredotočajo se na uporabo povratnih zank (ang. *feedback*), ki so mu že v **Triumfu želje** služile za izdelavo teksture videoslike. Pri tem se vrača na idejo večkanalnih videoprojekcij, ki jih je v živo izvajal v 80. letih: na čisto videoupodobitev koncepta videosignala.

Korda se z **NNF** poda v okolje nizkih resolucij, majhnih formatov in preprostega zvoka. Z zelo majhnimi sličicami na način mozaika ustvari večje celote, ukvarja pa se tudi z manipulacijo videa v živo, kjer s pomočjo klaviatur in potenciometrov ureja nastavljene parametre.

Tehnologija v **NNF** v Kordovem opusu doseže najvišjo stopnjo osamosvojitve in postane ključni pogoj razmišljanja o vsebini: filmi temeljijo na motrenju medija, pri čemer pa iz njih stalno vznika družbeno (manipulacija političnih govorov, uporaba sloganov ipd.). Ideološko sporočilo in formalizem sta v dinamičnem razmerju, filmi pa ustvarjajo gosto prepleteno mrežo, kjer se nenehno vračajo isti motivi v različnih avdiovizualnih variacijah.

neznana dežela IV: novi novi film

1 sekunda mojega življenja

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2001, digitalni format, barvni, 2'

Verujem. Progresivna mantra

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2001, digitalni format, čb, 1'

Nomad

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2001, digitalni format, barvni, 1'

Jesensko tihožitje

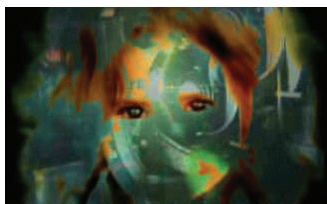
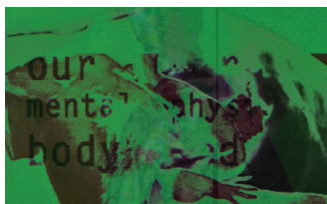
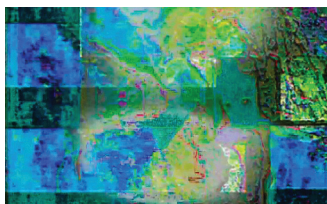
avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2002, digitalni format, barvni, 4'

Reinkarnacija

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2001, digitalni format, barvni, 1'

Gagarin

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2003, digitalni format, barvni, 2'

Slepa vera

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2003, digitalni format, čb, 4'

Reinkarnacija na prepariranem monitorju

avtor: **Neven Korda**,
Slovenija, 2005, digitalni
format, barvni, 16'

Angelski venček na speedu

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2006, digitalni format, barvni, 5'

Angelski venček na oceanu

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2007, digitalni format, barvni, 7'

Tukaj in zdaj

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2007, digitalni format, barvni, 8'

Bushizem

avtor: **Neven Korda**, Slovenija,
2016, digitalni format, barvni, 8'

**>> Z Nevenom Kordo se bo
pogovarjal Igor Prassel.**

o avtorju

foto: Miha Fras

Neven Korda (1956) je univerzitetni diplomirani sociolog, režiser, videast in večmedijski umetnik z raznoliko umetniško prakso na področju performativnih in projiciranih umetnosti. Ukvarja se z vprašanjem videa kot umetniškega izraza in videa kot medija. Video je začel uporabljati na začetku 80. let prejšnjega stoletja, ko je trg preplavila cenovno ugodna videooprema, ki je postala dostopna tudi zunaj institucij, kot

je televizija. Bil je soustanovitelj in vodja gledališke skupine FV 112/15 ter soustanovitelj in vodja FV Videa, neodvisne videoprodukcije, ki je realizirala več umetniških, glasbenih in dokumentarnih videoprojektov. Med letoma 1982 in 1988 je bil predsednik Glasbene sekcije ŠKD Forum, vodja njenih klubov in koncertnih programov. V obdobju 1983–1989 je bil član skupine Borghesia, v kateri je bil odgovoren za režijo performansov in videospotov ter za vizualije v performansih in na koncertih. V 90. letih je v različnih videostudiih in na več televizijskih postajah delal kot videomontažer, vodja postprodukcije, avtor TV-podob, režiser in realizator propagandnih filmov, reklam in TV-oddaj. V tem obdobju je kot režiser v avtorskem paru z Zemiro Alajbegović ustvarjal kratke filme, TV-oddaje in dokumentarce. Na prelomu tisočletja se je obrnil k raziskovanju, prakticiranju, beleženju čiste videoumetnosti. Nadaljeval je tam, kjer je v drugi polovici 80. let nehal. Vrnil se je k avtorskemu izdelovanju gledaliških performansov in k avtorskim avdiovizualnim formam. Manifest tega koraka je bila konceptualna serija **Novi novi film** – celostne upodobitve avtorjeve podobe. Ob tem je še naprej ustvarjal videospote. Od sredine prvega desetletja tega tisočletja je polje svojega čistega videa razširil z vizualizacijami za klubske večere in predvsem za koncertne nastope (VJ Barbato Kanak) ter z ustvarjanjem videoobjektov, intermedijskih instalacij in performerskih predavanj. Stalno je uporabljal svoje stare elemente videa in lasten umetniški arhiv v novih kontekstih, da bi poudaril pomen trka spomina in sočasnega doživljanja videa kot živega dogodka. Zasnoval in vodil je skupinsko manifestacijo Paralelni svetovi, ki je med letoma 2006 in 2012 delovala na presečišču klubske in galerijske vizualne elektronike. Video kot medij je obravnaval prek dela na videoarhivu svoje videoprakse – v formi CD-roma, prostorskih instalacij, spletnega mesta in večmedijskih predavanj –, pa tudi kot mentor in izvajalec delavnic uporabnega videa in videoarhiviranja.

Slovenska kinoteka – filmski muzej
Miklošičeva 28
www.kinoteka.si

neven korda

neznana dežela: prikaz filmskega/video opusa
'80-'10

sreda, **31. januar** ob 20.00
neznana dežela I: **FV**

sreda, **28. februar** ob 20.00
neznana dežela II: **borghesia**

torek, **12. marec** ob 20.00
neznana dežela III: **ZANK**

sreda, **24. april** ob 20.00
neznana dežela IV: **novi novi film**

slovenska kinoteka – filmski muzej

SCCA - LJUBLJANA
Zavod za sodobno umetnost

DIGITALNI
VIDEO
ARHIV

baza
slovenskih
filmov

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA